

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-563

02/07/2020

ქ. თბილისი

ქ. თბილისში, შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრის“ ამორფული ბორის საწარმოს (ძირითადი არაორგანული ქიმიური ნივთიერებების წარმოება) ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე სკრინინგის გადაწყვეტილების შესახებ

შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრის“ მიერ გზშ-ის ჩატარების საჭიროების დადგენის მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილია ქ. თბილისში, შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრის“ ამორფული ბორის საწარმოს (ძირითადი არაორგანული ქიმიური ნივთიერებების წარმოება) ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტის სკრინინგის განცხადება.

2012 წლის 17 იანვარს, საქართველოს გარემოს დაცვის სამინისტროს მიერ შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრის“ ქიმიური ნივთიერებების წარმოებაზე (ამორფული ბორის ელექტროლიზური მეთოდით მიღება) გაცემულია ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა N5 (გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა N000027). ამასთან, ზემოაღნიშნულთან დაკავშირებით „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 48-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, მინისტრის N2-640 ბრძანებით გაიცა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება.

2019 წლის 23 აგვისტოს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის N2-816 ბრძანებით შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრის“ ამორფული ბორის საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე გაცემულია სკოპინგის დასკვნა № 88; 21/08/2019, ხოლო 2020 წლის 8 აპრილს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ ქ. თბილისში, შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრის“ ამორფული ბორის საწარმოს (ძირითადი არაორგანული ქიმიური ნივთიერებების წარმოება) ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე გაცემულია გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება N2-331. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების თანახმად, შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრის“ საქმიანობებია ამორფული ბორის ელექტროლიზური მეთოდით მიღება და ბორ-10 იზოტოპით გამდიდრებული ბორის სამფტორიდის წარმოება.

სკრინინგის განცხადების მიხედვით, შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრის“ ამორფული ბორის საწარმო მდებარეობს ქ. თბილისში, ქავთარაძის

ქ. №46-ში. წარმოდგენილი სკრინინგის განცხადების თანახმად, საწარმოს ტერიტორია, რომლის საერთო ფართობია 65 480 მ², „ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიების გამოყენებისა და განაშენიანების რეგულირების წესების“ (ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულო, 2016 წლის 24 მაისის №14-39 დადგენილება) მიხედვით, წარმოადგენს სპეციალურ ზონას. საწარმოს ტერიტორიის საკადასტრო კოდეზია - 01.14.04.029.129; 01.14.04.029.130. მოცემული ტერიტორია წარმოადგენს შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრის“, შპს „სპექტრა გეზის ჯორჯიას“ და შპს „სი-ფი-აი ჯორჯიას“ საერთო საკუთრებას.

შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრი“ მიღებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების საფუძველზე, ბორ-10 იზოტოპით გამდიდრებული ბორის სამფტორიდის წარმოებას გეგმავდა საწარმოს ტერიტორიაზე არსებულ 15 სართულიან შენობაში, სადაც ამჟამად საქმიანობას ახორციელებენ შპს „სპექტრა გეზის ჯორჯია“ და შპს „სი-ფი-აი ჯორჯია“. სკრინინგის განცხადების მიხედვით, საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება ითვალისწინებს მხოლოდ ბორ-10 იზოტოპებით გამდიდრებული ბორის სამფტორიდის მიღების უზნის ცვლილებას, კერძოდ ბორ-10 იზოტოპებით გამდიდრებული ბორის სამფტორიდის მიღება მოხდება კომპანიის საკუთრებაში არსებულ მე-8, მე-9 და მე-10 შენობა/ნაგებობებში (რომლებიც მდებარეობს საწარმოს განთავსების ტერიტორიის უკიდურეს სამხრეთ-დასავლეთ ნაწილში), ნაცვლად 15 სართულიანი კოშკისა (37-ე ნაგებობა). საქმიანობასთან დაკავშირებული სხვა ცვლილებები პროექტით დაგეგმილი არ არის. საპროექტო ტერიტორიას დასავლეთით ესაზღვრება შპს „თბილისი ენერჯის“ და შპს „ეს დი ჯის“ ტერიტორიები, ჩრდილოეთით და აღმოსავლეთით შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრის“ საკუთრებაში არსებული ტერიტორია. ხოლო, სამხრეთით - საცხოვრებელი სახლები, საპროექტო ტერიტორიიდან (ნაგებობა 8, 9 და 10) უახლოეს საცხოვრებელ სახლამდე პირდაპირი მანძილი დაახლოებით 40 მეტრი, ხოლო საწარმოს ტერიტორიის საკადასტრო საზღვრიდან დაახლოებით 10 მეტრია.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების თანახმად, საწარმოში ბორ-10-ით გამდიდრებული ბორის სამფტორიდის წარმადობა შეადგენს 1 ტონას წელიწადში. ხოლო ამორფული ბორის წარმადობა შეადგენს 420 კგ წელიწადში (წარმოდგენილი სკრინინგის განცხადება ამორფული ბორის წარმადობის ცვლილებას არ ითვალისწინებს). საწარმო იმუშავებს წელიწადში 330 დღე 7,920 საათის განმავლობაში.

ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების შემდგომ ბორ-10 იზოტოპით გამდიდრებული ბორის სამფტორიდის მიღების საწარმოო უზანი განთავსდება დაახლოებით 60 მ სიმაღლის საწარმოო კოშკში (ნაგებობა 10), ხოლო ტექნოლოგიური პულტები და სხვა ცალკეული კვანძები მე-8 და მე-9 ნაგებობების ტექნოლოგიურ ოთახებში. ბორ-10-ით გამდიდრებული ბორის სამფტორიდის წლიური წარმადობა იქნება 1 ტონა წელიწადში. სამუშაო დღეების რაოდენობა 330 დღე, ხოლო სამუშაო საათების რაოდენობა-7,920 სთ.

საწარმოსთვის ძირითადი ნედლეულის მოწოდება განხორციელდება საზღვარგარეთის ქვეყნებიდან. საწარმოში წარმოებული პროდუქციის რეალიზაცია მოხდება საზღვარგარეთ (ჩინეთი, რუსეთი).

ბორ-10 იზოტოპით გამდიდრებული სამფტორიანი ბორის წარმოებისთვის საწყის ნედლეულს წარმოადგენს ბუნებრივი იზოტოპური შემცველობის ბორის სამფტორიდი, რომელშიც ბორ-10 იზოტოპის შემცველობა შეადგენს - 19 %-ს (წლიური მოხმარება არ აღემატება 8 ტონას) და თხევადი ანიზოლი (მეთოქსიბენზოლი). ბორის სამფტორიდი დასაწყობდება საწყისი ნედლეულის საწყობში (ნაგებობა 7), შესაბამისი კონტროლის გავლის შემდგომ, კონტეინერით გადატანილ იქნება ტექნოლოგიურ ოთახში (ნაგებობა 8), სადაც ხდება ავზების შეერთება რამპაზე და შემდეგ რედუქტორისა და ორი ბუფერული 40 ლ მოცულობის ბალონის გავლით მილგაყვანილობის საშუალებით მიწოდება (კვების სახით) იზოტოპების დაცალკეების დანადგარებს, რომლებიც განთავსებულია საწარმოო კომპლექსში. ბორის იზოტოპების ქიმიური იზოტოპური მიმოცვლის მეთოდით დაცალკეებისთვის გამოიყენება 3 ერთეული დანადგარი, რომელიც განთავსდება საწარმოო კომპლექსში (ნაგებობა 10). დანადგარები წარმოადგენს მასათაცვლის სვეტებს, სადაც აბსორბცია-დესორბციის პროცესების თანმიმდევრული განხორციელებით კომპლექსის მთლიან სიმაღლეზე განცალკევდება ბორის იზოტოპები. პროცესი ციკლურია და იზოტოპური მიმოცვლა სვეტის სიმაღლის გასწვრივ წარიმართება რამდენიმე ასეულჯერ. დანადგართა კომპლექსის წარმადობა იქნება 1 ტ/წ $^{10}\text{BF}_3$ (96%-ზე მეტი შემცველობით). გარდა ამისა, გამოიყენება ^{11}B იზოტოპით 92-93%-მდე გამდიდრებული BF_3 (6-7 ტ/წ), რომელიც შემდგომში განეიტრალდება კალიუმის ტუტით. განეიტრალებით მიღებული მარილები (12 ტ/წ) შეიფუთება და დასაწყობდება საწყობში (ნაგებობა 7). ნამუშევარი ანიზოლი დაექვემდებარება საფუძვლიან გაწმენდას. ანიზოლი საწარმოში შემოდის დაფასოებული 200 ლიტრიანი მეტალის კასრებით. ანიზოლი ვაკუუმირებით გადაიტანება გასაწმენდი ანიზოლის ავზში, საიდანაც მიეწოდება გამწმენდ სვეტს კვების წერტილში, ხოლო სვეტიდან გამოსული გაწმენდილი ანიზოლი ჩაედინება ტექნოლოგიურ ოთახში, საიდანაც ცენტრიდანული ტუმბოების (2 ცალი) დახმარებით გადაიტუმბება საწარმოო კომპლექსის ზედა უკიდურეს ნაწილში მოთავსებულ სუფთა ანიზოლის 2 ცალ ავზში (№7, 8 -თითოეული 1 მ³ მოცულობით). ავზებიდან ანიზოლი ტექნოლოგიური პულტის გავლით მიეწოდება დაცალკეების დანადგარების აბსორბერების ზედა ნაწილს, თითოეულს დღეში 900-1000 ლიტრის ოდენობით. ნამუშევარი ანიზოლი გამოსული მასათაცვლის დანადგარების დესორბერებიდან გროვდება ავზში, საიდანაც ტუმბოების დახმარებით გადაიქაჩება გასაწმენდი ანიზოლის ავზში და ასე გრძელდება ციკლი. ანიზოლის გამწმენდი დანადგარის ამართქლებლიდან პერიოდულად მოხდება „კუბური ნარჩენების“ ჩამოღვა მილგაყვანილობის გავლით 0.5 მ³ მოცულობის ავზში. საიდანაც გაციების შემდეგ გადაიტანება და დასაწყობდება სახიფათო ნარჩენების საწყობში (ნაგებობა 28).

ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ეტაპზე დაგეგმილი არ არის მნიშვნელოვანი სამშენებლო სამუშაოები. ბორ-10 იზოტოპით გამდიდრებული ბორის სამფტორიდის საწარმოო უბანი განთავსდება უკვე არსებულ შენობა/ნაგებობებში (ნაგებობა 8, 9, 10), რომელთაც ჩაუტარდება სარემონტო-სარეკონსტრუქციო სამუშაოები. საწარმოო კომპლექსში, ნაგებობა 10, განხორციელდება ბორის იზოტოპების დაცალკეების ტექნოლოგიური პროცესისთვის საჭირო სამუშაოები, ხოლო მე-8 და მე-9 შენობებში მოხდება საჭირო ტექნოლოგიური დანადგარების განთავსება/დამონტაჟება. სამუშაოები გაგრძელდება 6 თვის განმავლობაში.

შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნულ ცენტრზე“ გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიხედვით, საწარმოს საქმიანობისას გამოიყოფა და ატმოსფერულ ჰაერში გაიფრქვევა შემდეგი მავნე ნივთიერებები: აზოტის დიოქსიდი, აზოტის ოქსიდი, რკინის ოქსიდი, მანგანუმი და მისი ნაერთები, ნახშირბადის ოქსიდი, აირადი ფტორიდები, სუსტად ხსნადი ფტორიდები, ქლორი, არაორგანული მტვერი. მავნე ნივთიერებათა გაბნევის ანგარიშმა, რომელიც შესრულებულია ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაბნევის თანამედროვე მეთოდით, აჩვენა, რომ არცერთი ზემოაღნიშნული მავნე ნივთიერების კონცენტრაცია ფონური კონცენტრაციების გათვალისწინებით არ აჭარბებს ნორმებით დადგენილ ზღვრულად დასაშვებ კონცენტრაციებს უახლოეს მოსახლესთან. სკრინინგის განცხადების თანახმად, ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ეტაპზე, ატმოსფერულ ჰაერში ემისიები და ხმაურის გავრცელება მოსალოდნელია მოწყობის სამუშაოების განხორციელებისას, ტრანსპორტისა და ტექნიკის მოძრაობისას. ვინაიდან დაგეგმილი არ არის მასშტაბური სამშენებლო სამუშაოები, ამასთან მოწყობის სამუშაოები გაგრძელდება 6 თვის განმავლობაში ზემოქმედებას ექნება დროებითი ხასიათი. ტექნოლოგიური პროცესიდან გამომდინარე, ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება არ გამოიწვევს ატმოსფერულ ჰაერზე დამატებით ზემოქმედებას, ხოლო ტექნოლოგიურ პროცესებში გამოყენებული დანადგარები არ გამოირჩევა ხმაურის მაღალი მაჩვენებლით.

საწარმოს წყალმომარაგება განხორციელდება ქალაქის ცენტრალური წყალმომარაგების სისტემიდან. საწარმოში წყალი გამოიყენება როგორც საყოფაცხოვრებო მიზნებისთვის, ასევე ტექნოლოგიურ პროცესში. საწარმოო პროცესებში წყალი გამოიყენება გაგრილებისათვის, რომლისთვისაც გამოყენებული იქნება წყლის ბრუნვითი სისტემა, შესაბამისად, მოხდება მხოლოდ წყლის დამატება სისტემაში და ჩამდინარე წყლების წარმოქმნას ადგილი არ ექნება. რაც შეეხება სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლებს, ჩაშვებული იქნება ქ. თბილისის საკანალიზაციო სისტემაში. სკრინინგის განცხადების თანახმად, საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ეტაპზე ზედაპირულ და მიწისქვეშა წყლებზე რაიმე სახის ზემოქმედებას ადგილი არ ექნება.

საწარმოს მოწყობა/რეკონსტრუქციის ეტაპზე შესაძლებელია წარმოიქმნას სამშენებლო, მეტალის, კერამიკის და სხვა ნარჩენები. ბორ-10 იზოტოპით გამდიდრებული ბორის სამფტორიდის წარმოებისას წარმოიქმნება სახიფათო ნარჩენები „კუბური ნარჩენების“ სახით - თვეში 250-300 კგ, რომლის გადატანა მოხდება 200 ლ მოცულობის პოლიმერულ კასრებში და განთავსდება სახიფათო ნარჩენების საწყობში და შემდგომ ინსინერაციის მიზნით გადაეცემა შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციას. ნარჩენების მართვას კომპანია განახორციელებს „ნარჩენების მართვის გეგმაში“ გაწერილი ღონისძიებების შესაბამისად. ექსპლუატაციის პირობის ცვლილების შემდგომ ნარჩენების სწორი მართვის შემთხვევაში ტერიტორიის ნარჩენებით დაბინძურება მოსალოდნელი არ არის.

საწარმოო ინფრასტრუქტურა მრავალი წელია განთავსებულია აღნიშნულ ტერიტორიაზე. ვინაიდან, დაგეგმილი ცვლილებები არ ითვალისწინებს ტერიტორიის გაფართოებას და ახალი ტერიტორიების ათვისებას, მცენარეულ საფარზე ზემოქმედებას ადგილი არ ექნება. სკრინინგის განცხადების მიხედვით ასევე არ არის მოსალოდნელი, ფაუნის წარმომადგენლებზე ზემოქმედება.

სკრინინგის განცხადების თანახმად, პროექტის განხორციელების ეტაპზე ადამიანის ჯანმრთელობასთან დაუსაფრთხოებასთან დაკავშირებული ნორმებისა და წესების დაცვის შემთხვევაში, უარყოფითი ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, საწარმოში დაგეგმილი ცვლილებები, სპეციფიკის გათვალისწინებით, არ გამოიწვევს ნიადაგზე რაიმე სახით უარყოფით ზემოქმედებას. საპროექტო ტერიტორიის სიახლოვეს არ მდებარეობს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები და დაცული ტერიტორიები.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-7 მუხლის მე-5 ნაწილის შესაბამისად, სკრინინგის განცხადება გამოქვეყნდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და ვაკის რაიონის გამგეობის საინფორმაციო დაფაზე. საზოგადოების მხრიდან აღნიშნულ საქმიანობასთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები და მოსაზრებები არ ყოფილა წარმოდგენილი.

ყოველივე ზემოაღნიშნულისა და გარემოზე ზემოქმედების გათვალისწინებით ამორფული ბორის საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება არ გამოიწვევს გარემოზე მნიშვნელოვან ზემოქმედებას.

ზემოაღნიშნული კრიტერიუმების გათვალისწინებით „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-5 მუხლის მე-12 ნაწილის საფუძველზე,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. მიღებულ იქნეს სკრინინგის გადაწყვეტილება, რომ ქ. თბილისში, შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრის“ ამორფული ბორის საწარმოს (ძირითადი არაორგანული ქიმიური ნივთიერებების წარმოება) ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება არ დაექვემდებაროს გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას;
2. შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრი“ ვალდებულია საქმიანობა განახორციელოს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 8 აპრილის (ბრძანება N 2-331) გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით დადგენილი პირობების დაცვით, ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებების გათვალისწინებით;
3. შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნულმა ცენტრმა“ ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებამდე უზრუნველყოს განახლებული ნარჩენების მართვის გეგმის სამინისტროსთან შეთანხმება ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით;
4. შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნულმა ცენტრმა“ ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებამდე უზრუნველყოს განახლებული გენგეგმის სამინისტროში წარმოდგენა ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით;
5. ზემოაღნიშნული პირობები წარმოადგენს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 8 აპრილის N2-331 ბრძანებით შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრის“ ამორფული ბორის საწარმოს (ძირითადი არაორგანული ქიმიური ნივთიერებების წარმოება)

ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებებზე გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების განუყოფელ ნაწილს და მათი შესრულება სავალდებულოა;

6. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნულ ცენტრს“;
7. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „საქართველოს მაღალი ტექნოლოგიების ეროვნული ცენტრის“ მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
8. სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემიდან 5 დღის ვადაში გადაწყვეტილება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და ვაკის რაიონის გამგეობის საინფორმაციო დაფაზე;
9. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი